

ВЗАЄМОДІЯ БІЗНЕСУ ІЗ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Останнім часом бізнес-середовище швидко змінюється і наслідком є поява нових вимог до вмій і навичок працівників, та їх професійного досвіду. З'явилися нові професії, зокрема такі, як менеджер соціальних медіа, фахівець з аналізу даних і т.і.

Сьогодні лише 34% компаній співпрацюють з ЗВО в царині працевлаштування, це переважно великі та середні компанії. У більшості випадків (63%)[1].

Основними мотивами налагодження партнерства бізнесу з вищими навчальними закладами є: підготовка фахівців, що відповідають запитам компанії, доступ до висококваліфікованої робочої сили.

Відповідно, найпоширенішими формами співробітництва – стажування та практика студентів, лекції, студентські проекти, конкурси та профорієнтаційні заходи.

Одним із завдань навчальних закладів є працевлаштування випускників, передусім тих, що навчалися на бюджетній формі навчання. Для цього майже в усіх ЗВО є центри працевлаштування або центри кар'єри. Їх опитування засвідчило, що переважна більшість з них працюють у середньому зі 100 – 200 компаніями. У налагодженні партнерств щодо працевлаштування випускників університети є проактивними. За даними опитування, 2/3 налагоджених партнерств відділами працевлаштування ініціювали працівники відділу та університету, 1/3 — представники бізнесу. Слід зазначити, що достатньо низький відсоток партнерств налагоджується завдяки підтримці контактів із випускниками ЗВО (у середньому до 10 %).

Узагальнивши досвід роботи центрів працевлаштування, можемо виділити такі основні форми їхньої роботи:

проведення ярмарків, тижнів, днів кар'єри, тренінгів, семінарів, майстер-класів із різних аспектів успішного працевлаштування, організація екскурсій на підприємства, організація стажувань, створення кар'єрних сторінок, пошук пропозицій часткового працевлаштування, проведення конференцій, конкурсів бізнес-проектів, ділових ігор тощо.

Хочемо зазначити, що участь компаній у практичній підготовці студентів за проведеним дослідженням складає 71% компаній у співпраці із ЗВО допомагають у стажуванні, проходженні практики студентів, 32% – залучають студентів до роботи на підприємстві, 18% компаній укладають

договори з ВНЗ про контрактноцільову підготовку фахівців за заявкою компанії тощо, і тільки 10% компаній беруть участь у навчальному процесі (викладають спеціальні курси, факультативи тощо).

Світовий досвід свідчить, що ЗВО активно розвивають співпрацю з компаніями у напрямі наукової та інноваційної діяльності. Так, за даними дослідження «Огляд партнерства бізнесу та університетів в Канаді» (2011 р.), компанії визначають такі найпоширеніші форми співробітництва з університетами: стажування – 25%, менторство – 17%, благодійна грошова допомога – 15%, підтримка дослідних проектів – 14%, контрактні дослідні проекти – 11%, взаємодія з дослідною кафедрою – 5%, створення бізнес-інкубаторів – 4%.

А основними мотивами для налагодження партнерства доступ до компетенцій та експертиз, розроблених в університеті – 43%, доступ до висококваліфікованих фахівців – 42%, доступ до інноваційних технологій – 22% [4].

Національні ЗВО сьогодні здебільшого не виконують ролі наукових центрів, оскільки мають застарілу матеріально-технічну базу, незначні видатки на наукові дослідження та проблеми захисту авторських прав тощо. Погіршилась ситуація і з фінансуванням науки загалом. Як наслідок, Україна посіла 89 місце зі 132 у Глобальному індексі конкурентоспроможності за 2010 – 2017 рр., Динаміка місця України у Глобальному індексі конкурентоспроможності за підсумком «взаємодія бізнесу та університетів у сфері досліджень» (за даними [3]).

Дослідження зафіксувало, що співпраця компаній і ЗВО набирає стратегічного характеру (табл. 1).

Таблиця 1
Співпраця бізнесу і ВНЗ

Елементи управління	Ступінь розвитку	
	Бізнес	ВНЗ
Вищий рівень керівництва прагне до партнерства	7,7	9,25
Розроблено стратегію, політику або інший документ, що регламентує партнерство	6,1	6,4
Виділена окрема стаття бюджету	5,8	-
Створено мережу випускників, які активно допомагають ВНЗ	-	5,0

І ректорат навчальних закладів, і топ-менеджмент компаній прагнуть до партнерства,

більше половини з них мають стратегії, політики або інші документи, які регламентують співпрацю. Більше половини компаній зазначили, що мають окрему статтю бюджету, а половина вищих закладів створили мережу випускників, яка активно допомагає ЗВО.

Розвиток управління партнерськими відносинами (за 10-бальною шкалою, де значення 1 – 3 – низький рівень, 4 – 7 – середній, а 8 – 10 – високий рівень характерності).

Що гальмує процес розвитку партнерства бізнесу та університетів, заважає ціла низка бар'єрів для ефективної співпраці. За результатами опитування, можемо зробити висновок, що, на думку представників вищої школи, основними бар'єрами є недостатня поінформованість бізнесу про можливості співпраці з ЗВО та орієнтованість бізнесу лише на швидке отримання прибутку

Основні бар'єри в ефективній взаємодії бізнесу та ЗВО (на думку представників ЗВО):

- Бізнес недостатньо поінформований про можливості співпраці з ЗВО;
- Бізнес зорієнтований лише на швидке отримання прибутку;
- Складність узгодження правових аспектів інтелектуальної власності;
- У бізнесу недостатньо фінансових ресурсів для розширення партнерства з ЗВО;
- Проблеми конфіденційності інформації;
- Бізнес не розуміє реалій і умов роботи ЗВО;
- Відсутність конкретно визначених осіб у ЗВО, що відповідають за контакти з бізнесом

Проте ці чинники, на думку представників бізнесу, є більш вагомими бар'єрами в розвитку співпраці. Вони вважають найбільшими перешкодами для налагодження співпраці нерозуміння вищими навчальними закладами реалій бізнес-світу та бюрократичність ЗВО.

Основні бар'єри в ефективній взаємодії бізнесу та ЗВО (на думку представників бізнесу)

- ЗВО не розуміють реалій бізнес-світу;
- ЗВО занадто бюрократичні структури;
- Складність узгодження правових аспектів інтелектуальної власності;
- Відсутність конкретно визначених осіб у ЗВО, що відповідають за контакти з бізнесом;
- Недостатня поінформованість про можливості співпраці з ЗВО;
- У ЗВО немає власних ресурсів для розвитку партнерства;
- Проблеми конфіденційності інформації.

Взаємовигідною формою взаємодії на базі навчальних закладів може стати організація лабораторій, наукових центрів, базових кафедр. При такому співробітництві ЗВО отримує сучасне обладнання, розвиваються нові напрями роботи зі студентами. Роботодавці у такий шлях отримують можливість підготовки кадрів відповідно до специфіки компанії. Наукові центри та лабораторії дозволяють бізнесовим структурам відбирати кращих студентів, надавати їм місце для

проходження практики (стажування), згодом надати повноцінне робоче місце.

При виборі форми організації взаємодії освіти та бізнесу необхідно враховувати перехід України до двоступеневої моделі освіти, що не може не торкнутись роботодавців. Бакалаври також підготовлені як спеціалісти у певній галузі, але не повинні бути дискримінації. Однак, запровадження магістратури веде до підготовки вузько спрямованої підготовки. Тут можливий варіант підготовки магістра під конкретних роботодавців за рахунок їх коштів. Це до того ж дозволяє позбутись проблеми конкуренції за студента між ВНЗ та роботодавцем, оскільки велика частина студентів хочуть паралельно працювати та продовжувати навчання у магістратурі. Роботодавець «відволікає» студента, коли він починає працювати повний день, навчання відходить на другий план. У такому разі ВНЗ втрачає хорошого студента, оскільки роботодавець його активно задіює. Рішення цієї проблеми полягає у створенні базової кафедри, яка готує магістрів під потреби компанії. Наприклад, магістрант перший рік лише навчається, на другий рік починає працювати у режимі часткової зайнятості. Роботодавець у такому випадку знає, що це їхні майбутні працівники й готовий йти на поступки.

Висновок.

Виходячи з вище зазначеного, що держава повинна визначати стратегічні, пріоритетні напрями розвитку системи освіти, а компанії – впливати на вдосконалення програм навчання залежно від розвитку потреб ринку. На думку експертів, держава має спростити процедуру внесення змін до навчальних програм і гарантування відпрацювання випускників ВНЗ у компаніях, які фінансували їхнє навчання, а компанії можуть у разі неможливості зміни навчальних планів запроваджувати факультативні заняття [1].

Література

1. Досвід працевлаштування випускників вищих навчальних закладів: погляд випускників та роботодавців [Електронний ресурс] / <Research_Forum_Business-and-Universities>. — Режим доступу: <http://bestuniversities.com.ua>.
2. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Державної служби статистики України. — Електрон. дані. — К. : Державна служба статистики України, 2019. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. The World Economic Forum is the International Organization for Public-Private Cooperation[Електроннийресурс]. — Режимдоступу: <http://www.weforum.org/>.
4. Бізнес зорієнтований на швидке отримання прибутку [Електронний ресурс]. — Режим доступу:<http://ubcooperation.eu/pdf/driversbarriers.pdf>.
5. [lse.ac.uk/business-and-consultancy](http://www.lse.ac.uk/business-and-consultancy)[Електроннийресурс]. — Режим доступу: <http://www.lse.ac.uk/businessAndConsultancy/LSEEnterprise/pdf/UBC-Final-report-May2013.pdf>.